

Vlada Republike Hrvatske

**Pregovaračko stajalište Republike Hrvatske
za Međuvladinu konferenciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji
za poglavlje 16. „Porezi“**

Zagreb, 24. travnja 2008.

I. SAŽETAK PREGOVARAČKOG STAJALIŠTA

Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu Europske unije (EU) obuhvaćenu poglavljem 16. "Porezi" kakva je na snazi 1. siječnja 2008. godine te je spremna ostvariti njezinu punu provedbu do pristupanja EU, s izuzetkom Direktive 95/59/EZ, Direktive 92/79/EEZ, Direktive 2002/10/EZ i Direktive 2003/96/EZ, za čiju punu primjenu Hrvatska traži prijelazna razdoblja, te Direktive 2006/112/EZ za čiju primjenu Hrvatska traži prijelazna razdoblja i izuzeća od pune primjene.

Za potrebe priprema za članstvo, Hrvatska u ovoj fazi smatra rujan 2009. godine ciljnim razdobljem dovršetka pregovora o pristupanju EU.

II. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Porezni sustav Republike Hrvatske sastoji se od 22 vrste poreza, a utemeljen je na skupu izravnih i neizravnih poreza. Izravne poreze predstavlja porez na dohodak, porez na dobit, županijski porezi i gradski ili općinski porezi, dok se neizravni porezi dijele na porez na dodanu (nadalje PDV), posebne poreze (trošarine) i porez na promet nekretnina.

Ovisno o pripadnosti prihoda, porezi se dijele na državne, županijske, općinske/gradske i zajedničke poreze.

Državni porezi, koji pripadaju u cijelosti državnom proračunu, su: porez na dobit, PDV i posebni porezi. Posebni se porezi odnose na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, na naftne derivate, na alkohol, na pivo, na bezalkoholna pića, na duhan i duhanske proizvode, na kavu, na luksuzne proizvode, te na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije osiguranja cestovnih vozila.

Županijski porezi, koji pripadaju županijskom proračunu ili proračunu Grada Zagreba su: porez na nasljedstva i darove, porez na cestovno motorna vozila, porez na plovila i porez na automate za zabavne igre.

Gradski ili općinski porezi koji pripadaju gradskim ili općinskim proračunima su: prerez porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na tvrtku ili naziv i porez na korištenje javnih površina.

Zajednički porezi, koji dijelom pripadaju državnom proračunu a dijelom proračunu županija, gradova i općina su: porez na dohodak i porez na promet nekretnina.

U strukturi poreznih prihoda dominiraju neizravni porezi, prvenstveno PDV, druge po važnosti su trošarine, pa tek onda slijede porez na dohodak i dobit.

II.a Neizravno oporezivanje

Porez na dodanu vrijednost (PDV). Republika Hrvatska je sustav PDV-a uvela 1.siječnja 1998. godine i njime je zamijenjen dotadašnji porez na promet proizvoda i usluga. PDV uređen je Zakonom o PDV-u (NN 47/95, 106/96,164/98, 105/99, 54/00, 73/00, 127/00, 48/04, 82/04, 90/05, 76/07) Pravilnikom o PDV-u (NN 60/96, 113/97, 7/99,112/99-ispravak, 44/00, 63/00, 80/00, 109/00, 84/01, 58/03, 198/03,55/04,77/04-ispravak, 153/05 i 79/07). Zakon o

PDV-u utemeljen je u velikoj mjeri na odredbama Šeste direktive (Direktiva 77/388/EEZ), odnosno sada Direktive 2006/112/EZ.

Odredbe Zakona o PDV-u primjenjuju se na području Republike Hrvatske, međutim slobodne zone utvrđene posebnim zakonom, ne smatraju se područjem Republike Hrvatske u smislu Zakona o PDV-u. Porezna uprava utvrđuje i naplaćuje PDV koji su dužni plaćati obveznici PDV-a, a Carinska uprava utvrđuje i naplaćuje PDV pri uvozu dobara.

Predmet oporezivanja je isporuka dobara i usluga koju uz naknadu obavi porezni obveznik u Republici Hrvatskoj, a PDV plaća se i na uvoz dobara u Republiku Hrvatsku. Poreznom osnovicom za obračunavanje i plaćanje PDV-a smatra se naknada za isporučena dobra i usluge, a naknada je sve ono što primatelj dobara ili usluga treba dati ili platiti osim PDV-a.

Porezni obveznik je poduzetnik, odnosno svaka pravna i fizička osoba koja isporučuje dobra i obavlja usluge, dok se poduzetnikom smatra svaka pravna i fizička osoba koja djelatnost obavlja samostalno, trajno i s namjerom ostvarivanja prihoda. Obveznicima PDV-a smatraju se i tijela državne vlasti, te lokalne samouprave i uprave ako obavljaju gospodarsku djelatnost koja bi dovela do stjecanja neopravdanih povlastica.

Standardna stopa PDV-a koja se primjenjuje u Republici Hrvatskoj je 22%, a primjenjuju se još i dvije snižene stope PDV-a 0% i 10%.

Zakonom o PDV-u propisano je da se stopa od 0% primjenjuje na kruh, mlijeko, knjige, lijekove i ortopedska pomagala, znanstvene časopise i usluge javnog prikazivanja filmova.

Zakonom o PDV-u propisana je snižena stopa od 10% na usluge smještaja, ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata kao i na usluge agencijske provizije za navedene usluge te na novine i časopise. Prema odredbama Zakona o PDV-u propisana je mogućnost povrata PDV-a inozemnim poduzetnicima, ali je to pravo ograničeno samo na inozemne poduzetnike koji sudjeluju na sajmovima u Hrvatskoj i to za točno propisane isporuke.

Prodaja nekretnina izgrađenih prije 1. siječnja 1998. godine ne podliježe plaćanju PDV-a, već se oporezuje prema odredbama Zakona o porezu na promet nekretnina. Prema odredbama Zakona o PDV-u oporezuju se isporuke tzv. novosagrađenih nekretnina, odnosno onih sagrađenih poslije 1. siječnja 1998. godine i to u svim isporukama koje obavi obveznik PDV-a. Građevinsko zemljište nije predmet oporezivanja PDV-om i oporezuje se prema odredbama Zakona o porezu na promet nekretnina.

Od plaćanja PDV-a izuzet je najam stambenog prostora dok se najam poslovnog prostora oporezuje PDV-om ako uslugu najma obavlja poduzetnik koji je obveznik PDV-a.

Za financijske usluge i usluge osiguranja i reosiguranja propisano je tzv. institucionalno oslobođenje, odnosno navedene usluge su oslobođene samo ako ih obavljaju banke, društva osiguranja i reosiguranja.

Od plaćanja PDV-a bez prava na odbitak pretporeza također je izuzeto priređivanje igara na sreću u igračnicama i automat klubovima te klađenje, isporuke dobara i usluge obavljene u zdravstvenim ustanovama ili privatnoj medicinskoj praksi, isporuke dobara i usluga koje obave ustanove socijalne skrbi, javne ustanove u kulturi, samostalni umjetnici i umjetničke

organizacije, škole i sveučilišta, vjerske zajednice i ustanove, kao i promet zlatnih poluga koji obavlja Hrvatska narodna banka, domaćih i stranih sredstava plaćanja, novčanih potraživanja, vrijednosnica i udjela u trgovačkim društvima.

Obveznici PDV-a su poduzetnici čiji ukupni iznos isporuka dobara i usluga u prethodnoj kalendarskoj godini prelazi iznos od 85.000 kuna (cca 11.675 EUR).

Porez pri uvozu se ne plaća na privremeni uvoz dobara koji je oslobođen carine i konačni uvoz humanitarne pomoći, uvoz zlatnih poluga koji obavlja Hrvatska narodna banka, domaćih i stranih sredstava plaćanja, vrijednosnica i udjela u poduzetnicima, uvoz dobara za osobnu uporabu u osobnoj prtljazi putnika u vrijednosti do 300,00 kuna, uvoz dobara putem poštanskih i drugih pošiljki koje prime fizičke osobe u vrijednosti do 300,00 kuna i za koje ne plaćaju naknadu, te uvoz reklamnog materijala i uzoraka.

Porez pri uvozu se ne plaća na uvoz upotrebljivanih dobara kućanstva i osobnih stvari radi preseljenja u Republiku Hrvatsku, uvoz odlikovanja, priznanja i darova primljenih u okviru međunarodnih odnosa, uvoz robnih marki, patenata, modela i popratne dokumentacije vezano za zaštitu autorskog i industrijskog vlasništva, uvoz isprava i nositelja podataka, uvoz poljoprivrednih i stočarskih proizvoda te proizvoda ribarstva, pčelarstva i šumarstva koje državljani Republike Hrvatske koji žive u pograničnom području unesu u Hrvatsku sa svojih posjeda u drugoj državi, uvoz dobara koja su hrvatski državljani i strani državljani trajno naseljeni u Hrvatskoj naslijedili u inozemstvu, uvoz dobara, osim nafte i naftnih derivata, duhana i duhanskih proizvoda, alkohola i alkoholnih pića koja su kao donacija dana humanitarnim organizacijama, zdravstvenim, obrazovnim, kulturnim, znanstvenim, vjerskim i socijalnim ustanovama, športskim amaterskim klubovima te tijelima državne i lokalne vlasti, kao i uvoz dobara od strane istih osoba koje ih plaćaju iz primljenih inozemnih novčanih donacija.

Nadalje, porez pri uvozu se ne plaća na dobra koja kao vlastita djela iz inozemstva uvezu znanstvenici, umjetnici i književnici, usluge u svezi s uvozom dobara kad je vrijednost takvih usluga uključena u poreznu osnovicu kod uvoza, usluge prijevoza što ih u tuzemstvu pri uvozu obave Hrvatske željeznice, dobra u provozu kroz carinsko područje Republike Hrvatske, uključujući prijevozne i sve druge otpremne usluge, te ponovni uvoz dobara koja u nepromijenjenom stanju uvozi osoba koja ih je izvezla.

Izvoz dobara i oplemenjenih dobara, uključujući prijevozne i druge otpremne usluge, izuzet je od oporezivanja PDV-om, s pravom na odbitak pretporeza. Od oporezivanja s pravom na odbitak pretporeza su izuzete i isporuke dobara u slobodne zone, slobodna i carinska skladišta te isporuke unutar slobodnih zona, slobodnih i carinskih skladišta, isporuke dobara i obavljene usluge diplomatskim i konzularnim predstavništvima pod uvjetom uzajamnosti, usluge inozemnim poduzetnicima koji obavljaju pomorski, zračni i riječni prijevoz, te isporuke dobara i obavljene usluge u tuzemstvu humanitarnim organizacijama i drugim ustanovama i tijelima javne uprave koje se plaćaju iz primljenih inozemnih novčanih donacija.

Odredbama pojedinih međunarodnih ugovora koje je potpisala Republika Hrvatska propisana su oslobođenja od plaćanja PDV-a pri nabavi dobara i usluga financiranih iz sredstava odobrenih Republici Hrvatskoj po tim ugovorima.

Izuzeće za izvozne isporuke dobara u osobnoj prtljazi putnika, propisano je na način da kupac strani državljanin, koji u okviru osobnog putničkog prometa iznosi dobra kupljena u

Hrvatskoj ima pravo na povrat poreza za iznesena dobra ako je iznos pojedinačnog računa veći od 500,00 kuna (cca 70 EUR) i to pravo ne vrijedi za naftne derivate.

Zakon o PDV-u propisuje posebni postupak oporezivanja za male poduzetnike, odnosno one s prometom manjim od 85.000,00 kuna koje se izuzima od oporezivanja, ali im je dopuštena mogućnost opcije za oporezivanje.

Trošarine. Republika Hrvatska uvela je oporezivanje trošarinama 1994. godine. Od početka 2002. nadležnost nad trošarinama od Porezne uprave preuzela je Carinska uprava Republike Hrvatske.

Područje trošarina uređeno je slijedećim propisima: Zakon o posebnom porezu na duhanske proizvode (NN 51/94, 56/95, 67/99, 105/99, 55/00, 107/01 i 95/04), Zakon o posebnom porezu na alkohol (NN 51/94, 141/98, 55/00, 67/01, 107/01, 107/07), Zakon o posebnom porezu na pivo (NN 51/94, 139/97, 55/00 i 107/01), Zakon o posebnom porezu na naftne derivate (NN 55/00, 101/00, 27/01, 107/01, 123/03 i 57/06), Zakon o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (NN 139/97, 105/99, 55/00, 127/00, 107/01 i 95/04), Zakon o posebnom porezu na kavu (NN 87/05), Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića (NN 51/94, 139/97 i 107/2001), Zakon o posebnom porezu na luksuzne proizvode (NN 105/99 i 114/01), i Uredba o visini posebnog poreza na naftne derivate (NN 44/07).

Zajedničke odredbe svih zakona koji reguliraju sustav trošarina. Porezna obveza nastaje u trenutku isporuke trošarinskih proizvoda iz proizvođačevog i /ili veleprodajnog skladišta, pri uvozu, danom nastanka carinskoga duga, u trenutku kada je utvrđen gubitak veći od porezno priznatoga, ili u trenutku uzimanja trošarinskih proizvoda za vlastitu krajnju potrošnju. Iznimka postoji kod duhanskih proizvoda gdje porezna obveza nastaje preuzimanjem nadzornih markica.

Za svaku tuzemnu isporuku, svotu trošarine obračunava i uplaćuje sam porezni obveznik u roku od 30 dana od dana nastanka porezne obveze. Kod uvoza posebni porez obračunava i naplaćuje carinarnica zajedno s obračunom i naplatom carine i u roku određenim prema carinskim propisima.

Povrat ili naknadna naplata više ili manje obračunanoga i uplaćenoga iznosa trošarine donosi se na temelju podnietoga zahtjeva poreznoga obveznika ili ga carinarnica utvrđuje rješenjem donesenim na temelju naknadno utvrđenih činjenica koje su od utjecaja na utvrđivanje svote porezne obveze sukladno propisima.

Odgoda plaćanja trošarine izričito je propisana kod uvoza naftnih derivata kada ih uvoznik skladišti u vlastita veleprodajna skladišta prijavljena kod mjesno nadležne carinarnice prema sjedištu poreznog obveznika. Hrvatski trošarinski zakoni propisuju u nekim odredbama postupke koji se mogu smatrati odgodom plaćanja trošarine, kao primjerice odgoda plaćanja trošarine kod isporuke iz jednog skladišta u drugo skladište istog poreznog obveznika, odgoda plaćanja trošarine kod isporuke iz proizvodnje u distribucijske centre ili punionice poreznog obveznika - proizvođača, te odgoda plaćanja trošarine kod nabave i uvoza trošarinske robe koje proizvođač - porezni obveznik koristi kao repromaterijal za dobivanje gotovog trošarinskog proizvoda.

Kod uvoza trošarinske robe u carinsko područje Republike Hrvatske primjenjuju se carinski propisi. Carinarnica odobrava dozvoljeni carinski postupak u sustavu odgode plaćanja carine i trošarine, po zahtjevu carinskog obveznika kao što su: postupak unutarnje proizvodnje u sustavu odgode, prerade pod carinskim nadzorom, postupak carinskoga skladištenja, privremeni uvoz, privremeni smještaj ili carinski provozni postupak, te unos u slobodnu zonu.

Trošarine na alkohol, alkoholna pića i pivo. Ove trošarine regulirane su Zakonom o posebnom porezu na alkohol (NN 51/94, 141/98, 55/00, 67/01, 107/01, 107/07), te Zakonom o posebnom porezu na pivo (NN 51/94, 139/97, 55/00 i 107/01).

Predmet oporezivanja temeljem Zakona o posebnom porezu na alkohol jesu: alkohol - etilni alkohol dobiven vrenjem, alkohol sadržan u vinskom destilatu, etilni alkohol dobiven od drugih sirovina i alkoholna pića.

Porezna osnovica je litra apsolutnog alkohola (a/a) u etilnom alkoholu, destilatima i alkoholnim pićima izraženo u volumnim postocima pri temperaturi od 20⁰ C.

Alkoholna pića koja su u prometu na području Republike Hrvatske moraju biti označena posebnom markicom Ministarstva financija Republike Hrvatske. Postupak izdavanja markica obavlja Carinska uprava. Markice za označavanje vina i drugih proizvoda od grožđa i vina izdaje Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo. Uvoz i izvoz alkohola i alkoholnih pića mogu obavljati pravne i fizičke osobe na temelju odobrenja Carinske uprave. Predmet oporezivanja temeljem Zakona o posebnom porezu na pivo je pivo definirano kao osvježavajuće piće dobiveno od vode, ječmenog slada, kvasca, neslađenih žitarica i hmelja, bez obzira na koncentraciju ekstrakta u sladovini ili koncentraciju alkohola u pivu, bezalkoholno pivo koje sadrži ispod 0,5% (vol/vol) alkohola i koncentrirano pivo.

Porezna osnovica je hektolitar proizvedenog ili uvezenog piva, a za koncentrirano pivo količina piva koja se dobije nakon razrjeđivanja prema priloženoj uputi.

Obveznici trošarine na pivo su proizvođači piva, uvoznici ili krajnji korisnici uvoza.

Trošarine na duhanske proizvode. Oporezivanje trošarinama duhanskih proizvoda propisano je Zakonom o posebnom porezu na duhanske proizvode (NN 51/94, 56/95, 67/99, 105/99, 55/00, 107/01 i 95/04). Na primjenu ovoga Zakona, kao *lex specialis* utječe i Zakon o duhanu (NN 69/99).

Temeljem Zakona o posebnom porezu na duhanske proizvode predmet oporezivanja su cigarete razvrstane u tri skupine isto kao i ostali duhanski proizvodi: cigare i cigarilosi, duhan za lulu i duhan za pušenje, duhan za šmrkanje, žvakanje i drugi duhanski proizvodi.

Razvrstavanje duhanskih proizvoda u skupine obavlja se temeljem Zakona o duhanu, a sukladno Protokolu o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije.

Porezna osnovica za cigarete jest paketić od 20 komada cigareta dužine 120 mm (+/- 2 mm). U slučaju duhana za lulu, pušenje, šmrkanje i žvakanje porezna osnovica je 1.000 grama duhana, dok je u slučaju cigara porezna osnovica jedna cigara, a u slučaju cigarilosa paketić od 20 cigarilosa.

Sve trošarine na duhanske proizvode su specifične. Trošarina na cigarete ovisno o skupini iznosi između 5,5 i 10,9 kuna dok visina trošarine na ostale duhanske proizvode ovisi o vrsti proizvoda.

Duhanski proizvodi koje su u prometu na carinskom području Republike Hrvatske moraju biti označeni markicama Ministarstva financija. Obveza plaćanja posebnog poreza nastaje preuzimanjem nadzornih markica. Povrat posebnoga poreza može se ostvariti kada je posebni porez uplaćen, a nadzorne markice oštećene ili se neupotrijebljene vrate sukladno propisima.

Izuzeća od plaćanja trošarina primjenjuju se za duhanske proizvode koji se izvoze, one namijenjene analizi kvalitete, znanstvenim istraživanjima, pokusima i industrijskoj svrsi, i u druge svrhe.

Proizvođač ili uvoznik određuje maloprodajne cijene duhanskih proizvoda koji se prodaju na carinskom području Republike Hrvatske i te cijene moraju prijaviti Ministarstvu financija – Središnjem uredu Carinske uprave 30 dana prije puštanja tih proizvoda u promet prema tako utvrđenim cijenama. Prodaja duhanskih proizvoda po cijenama nižim i višim od prijavljenih smatra se protuzakonitom.

Trošarine na naftne derivate. Trošarine na naftne derivate uređene su Zakonom o posebnom porezu na naftne derivate (NN 55/00, 101/00, 27/01, 107/01, 123/03 i 57/06) i Uredbom o visini posebnog poreza na naftne derivate (NN 44/07), te pripadajućim pravilnicima. Oporezivanje naftnih derivata trošarinama povezano je sa Zakonom o javnim cestama (NN180/04), te drugim zakonima iz nadležnosti različitih ministarstava koja uređuju promet, držanje i stavljanje na tržište naftnih derivata.

Predmet oporezivanja su olovni i bezolovni benzin, plinska ulja, loživa ulja, ukapljeni naftni plin, mlazno i zrakoplovno gorivo i petrolej. Olovni se benzin od 1.1.2006. ne nalazi u prometu na području Republike Hrvatske.

Porezna osnovica utvrđuje se na osnovi 1 litre derivata na 15 stupnjeva Celzijusa, odnosno po 1 kg naftnog derivata.

Razina oporezivanja olovnog i bezolovnog benzina i plinskog ulja u skladu je s minimalno propisanom u Direktivi 2003/96/EZ (kada služi za pogonsko gorivo).

Na tzv. plavi dizel koji služi za namjene u poljoprivredi, ribarstvu i akvakulturi, loživo ulje (lako, srednje i teško), te mlazno i zrakoplovno gorivo visina trošarine je 0 EUR.

Ulje za loženje ekstra lako i lako, fiskalno je označeno indikatorom i crvenom bojom, te ima nižu stopu trošarine od dizelskog goriva.

Porezna obveza nastaje u trenutku isporuke derivata iz skladišta proizvođača, odnosno iz veleprodajnog skladišta poreznog obveznika, u trenutku nastanka carinskog duga, ako se naftni derivati isporučuju izravno krajnjim potrošačima, u trenutku utvrđivanja gubitka, osim gubitka nastalog djelovanjem više sile.

Izuzeća od plaćanja trošarina na naftne derivate primjenjuju se za proizvode koje se izvozi, pri isporukama uvezenih proizvoda u skladište poreznog obveznika, pri isporukama iz skladišta poreznog obveznika u njegovo veleprodajno skladište, pri isporukama iz jednog

veleprodajnog skladišta u drugo veleprodajno skladište istog poreznog obveznika, pri uporabi ulja za loženje, i ukapljenog naftnog plina koje je proizvođač uporabio u rafineriji za potrebe proizvodnje derivata.

Ostale trošarine. Hrvatski trošarinski sustav oporezuje trošarinama (posebnim porezima) i bezalkoholna pića, kavu, luksuzne proizvode, te osobne automobile, motocikle, plovila i zrakoplove. Ove su trošarine nacionalnoga karaktera i nisu predmet usklađivanja s pravnom stečevinom EU.

II.b. Izravno oporezivanje

Temeljni propisi za izravno oporezivanje jesu Zakon o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06) i Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04). Porezni obveznik je fizička osoba koja ostvaruje dohodak, a može biti rezident ili nerezident. Rezident označava fizičku osobu koja u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili uobičajeno boravište na temelju kojih kriterija u Republici Hrvatskoj podliježe oporezivanju po načelu svjetskog dohotka, tuzemnog i inozemnog (načelo svjetskog dohotka ili načelo neograničene porezne obveze). Nerezidentom se smatraju fizičke osobe koje u Republici Hrvatskoj nemaju prebivalište niti uobičajeno boravište, a ostvaruju dohodak koji podliježe oporezivanju u Republici Hrvatskoj (načelo tuzemnog dohotka ili načelo ograničene porezne obveze).

Osnovica poreza na dohodak rezidenta i nerezidenta je ukupni iznos dohotka od nesamostalnog rada, dohotka od samostalne djelatnosti, dohotka od imovine i imovinskih prava, dohotka od kapitala, dohotka od osiguranja i drugog dohotka, koji rezident ostvari u tuzemstvu i u inozemstvu (načelo svjetskog dohotka), a nerezident u tuzemstvu (načelo tuzemnog dohotka), umanjeni za osobni odbitak.

Oporezivi dohodak jest dohodak od nesamostalnog rada (plaća, mirovina), dohodak od samostalne djelatnosti, dohodak od imovine i imovinskih prava (najam, zakup), dohodak od kapitala (kamate, izuzimanja i dodjela ili opcijnska kupnja vlastitih dionica), dohodak od osiguranja, drugi dohodak (primjerice dohodak članova nadzornih i upravnih odbora, autorske naknade i drugo).

Zakonom o porezu na dobit oporezuju se trgovačka društva i druge pravne osobe, rezidenti Republike Hrvatske koji gospodarsku djelatnost obavljaju samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi, tuzemne poslovne jedinice inozemnih poduzetnika (nerezidenti), fizičke osobe koje imaju rješenje Porezne uprave da su obveznici poreza na dobit. Porezna osnovica utvrđuje se prema računovodstvenim propisima. Poreznu osnovicu rezidenta čini dobit ostvarena u tuzemstvu i inozemstvu. Poreznu osnovicu nerezidenta čini samo dobit ostvarena u tuzemstvu.

Hrvatskim Zakonom o porezu na dobit ne oporezuju se transakcije poslovnih spajanja, stjecanja društava ili razdvajanja kod tuzemnih trgovačkih društava.

Zakonom o porezu na dobit propisano je oporezivanje porezom po odbitku nerezidenata kojima se isplaćuju kamate i autorske naknade i to po stopi od 15%, osim ako Ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja nije propisano drugačije. Dividende se ne oporezuju niti iz tuzemnih niti iz inozemnih izvora.

Hrvatska ima u primjeni 46 ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, uključivo sve

države članice Europske unije, osim Portugala i Cipra. Koristi se OECD Model.

II.c. Administrativna suradnja i uzajamna pomoć

Postupci administrativne suradnje i uzajamne pomoći u Republici Hrvatskoj regulirani su Ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i provode se isključivo na području izravnog oporezivanja.

Temeljem ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, Republika Hrvatska razmjenjuje informacije o izravnim porezima s državama ugovornicama.

Porezna uprava i Carinska uprava uključene su u aktivnosti programa Zajednice *Fiscalis* 2007, te će sudjelovati i u aktivnostima programa *Fiscalis* 2013.

II.d Operativni kapaciteti i informacijski sustav

Porezna uprava upravna je organizacija u sastavu Ministarstva financija Republike Hrvatske, čija je temeljna zadaća primjena poreznih propisa i propisa o plaćanju doprinosa.

Obveze i odgovornosti Porezne uprave i službenika Porezne uprave uređeni su Zakonom o Poreznoj upravi (NN 67/01, 94/01, 177/04), Zakonom o državnim službenicima i namještenicima (NN 92/05, 142/06, 77/07, 107/07), Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (NN 43/05, 114/05, 14/06, 138/06, 127/07, 14/08, 27/08 i Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva financija koji je na snazi od 26. travnja 2005. godine.

Porezna uprava poslove iz svog djelokruga obavlja u Središnjem uredu u Zagrebu i u 20 područnih ureda koji u svojem sastavu imaju 122 ispostave. U Poreznoj upravi zaposleno je 4269 djelatnika.

Carinska uprava upravna je organizacija u sastavu Ministarstva financija Republike Hrvatske. U Carinskoj upravi ustrojen je Središnji ured i 17 carinarnica kao unutarnjih ustrojstvenih jedinica Carinske uprave, te 112 carinskih ispostava i 116 carinskih odjeljaka. U Središnjem uredu ustrojeno je 9 službi i 1 samostalni odjel kao unutarnje ustrojstvene jedinice Središnjeg ureda. U Carinskoj je upravi zaposleno ukupno 3178 službenika i namještenika.

Služba za trošarine je sastavni organizacijski dio Carinske uprave u Ministarstvu financija Republike Hrvatske. Ova Služba se sastoji od dva odjela i to Odjela za porezni sustav i Odjela za porezne postupke i označavanje predmeta oporezivanja propisanim markicama. U ovoj Službi zaposleno je trenutno 16 djelatnika.

Na čelu Porezne uprave i Carinske uprave nalaze se državni tajnici koji obnašaju dužnosti ravnatelja Porezne uprave i Carinske uprave.

Računalno komunikacijska infrastruktura pruža podršku svim aktivnostima koje zaposlenici Porezne uprave obavljaju elektroničkim putem u svakodnevnom radu. Infrastruktura je distribuirana na svim lokacijama Porezne uprave, uz postojanje centralne lokacije u Središnjem uredu u Zagrebu. Na toj lokaciji su smješteni svi javni i centralni servisi, centralno komunikacijsko čvorište, te poslovni sustav Porezne uprave kao poslovnog subjekta.

Poslovni sustav Porezne uprave u nadležnosti je Službe za informacijski sustav, a razvijen je od nezavisnog pružatelja usluge. Komponenta informacijskog sustava Porezne uprave koja se odnosi na programsku podršku poslovnim procesima Porezne uprave smještena je u Agenciji za podršku informacijskim sustavima (APIS-IT).

Temeljem ugovora o suradnji između agencije APIS-IT i Ministarstva financija, odnosno Porezne i Carinske uprave, u APIS-u se obavlja razvoj, implementacija i održavanje aplikativne podrške i podataka. Istim ugovorima je regulirano i vlasništvo nad aplikacijama i podacima, i to tako da je Ministarstvo financija – Porezna i Carinska uprava vlasnik razvijene aplikativne programske podrške i podataka, a APIS-IT ima obvezu tehničkog i tehnološkog razvoja i održavanja. Porezna i Carinska uprava imaju, svaka u svom području, puni nadzor nad navedenim procesima.

Komponenta programske podrške poslovnim procesima Porezne uprave strojno je podržana *mainframe* sustavom IBM z90 serije, na kojem se razvija i izvršava programska podrška poslovnim procesima poreznog sustava. Sadašnja arhitektura programske podrške temelji se na *host*-centričnom modelu terminalskog pristupa i centralizirane obrade.

Završena je pripremna faza za razvoj VIES sustava u kojoj je izrađena projektna dokumentacija i obavljena obuka djelatnika. Započela je druga faza razvoja obveznih funkcija VIES sustava. Navedene projektne aktivnosti podupire EU iz sredstava pretprijetnih fondova.

Porezna uprava konstantno povećava ponudu i dostupnost svojih usluga poreznim obveznicima elektroničkim putem s ciljem povećanja efikasnosti i smanjenja troškova Porezne uprave i poreznih obveznika. Razvoj sustava definiran je Strategijom razvoja informacijskog sustava Porezne uprave koja je usvojena u prvom kvartalu 2007. godine. Strategija primjene interoperabilnosti i interkonektivnosti sastavni je dio Strategije razvoja informacijskog sustava Porezne uprave.

Ukupno je u Službi za informacijski sustav zaposleno 32 djelatnika. Tijekom 2007. i početkom 2008. zaprimljeno je 6 novih djelatnika koji će biti uključeni u intenzivnu obuku, nakon čega će raditi na projektima razvoja VIES sustava i registra poreznih obveznika. Informacijski sustav Carinske uprave razvija se u skladu s razvojem i modernizacijom Carinske uprave, kako poslovno tako i tehnološki.

Iako postojeći IT sustav pokriva većinu poslovnih procesa u Carinskoj upravi nužan je daljnji kontinuirani razvoj i nadogradnja kako aplikativna tako i servisna. Daljnji razvoj sustava definiran je Strategijom razvoja informacijskog sustava Carinske uprave koja je usvojena u četvrtom kvartalu 2006. godine. Strategija primjene interoperabilnosti i interkonektivnosti sastavni je dio Strategije razvoja informacijskog sustava Carinske uprave.

SEED, aplikacija koja obuhvaća podatke o trošarinskim obveznicima u sustavu odgode plaćanja trošarina, kao preduvjet za implementaciju EMCS sustava, razvijena je u 2007. godini i kontinuirano će se prilagođavati novim funkcionalnim zahtjevima.

Sukladno IT strategiji kao i Strategiji primjene interoperabilnosti Carinska uprava razvija aplikaciju EMCS faza 2. Projekt razvoja ove aplikacije je započeo u prosincu 2007. godine i trajati će do lipnja 2009. godine. Paralelno, u tijeku su pripreme za provedbu natječaja za razvoj aplikacije EMCS faza 3.

Obuka carinskih djelatnika osigurana je planom provedbe projekata interoperabilnosti i interkonektivnosti, te kontinuiranim planom obuke za aplikacije razvijane za nacionalne potrebe.

Procedura instalacije Zajedničke komunikacijske mreže / Zajedničkog sistemskog sučelja (skraćeno na engleskome jeziku CCN/CSI) je u tijeku, a prema trenutnim planovima trebala bi uslijediti tijekom 2008. godine. Odlukom Ministra financija instalacija, fizički smještaj opreme kao i održavanje CCN/CSI sučelja bit će u nadležnosti Carinske uprave.

Služba za informacijski sustav, statistike i analize Carinske uprave trenutno ima 14 djelatnika u 2 odjela, Odjelu za Informacijski sustav i Odjelu za statistike i analize. Djelatnici se kontinuirano stručno usavršavaju kako bi bili sposobni pružiti podršku u svim IT segmentima.

III. USKLAĐIVANJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA S PRAVNOM STEČEVINOM EUROPSKE UNIJE

Hrvatsko zakonodavstvo u velikoj je mjeri usklađeno s pravnom stečevinom EU u dijelu koji se odnosi na poglavlje "Porezi". Potpuno usklađenje s pravnom stečevinom EU bit će, u ovom poglavlju, postignuto najkasnije do dana pristupanja Hrvatske EU, uz izuzetak Direktive 95/59/EZ, Direktive 92/79/EEZ, Direktive 2002/10/EZ i Direktive 2003/96/EZ, za čiju punu primjenu Republika Hrvatska traži prijelazna razdoblja, te Direktive 2006/112/EZ za čiju primjenu Republika Hrvatska traži prijelazna razdoblja i izuzeća od pune primjene.

U Hrvatskoj postoji odgovarajući institucionalni okvir za provedbu pravne stečevine u ovom poglavlju, uz odgovarajuću prilagodbu dodatnim jačanjem postojećih tijela.

U cilju postizanja pune i učinkovite primjene pravne stečevine do pristupanja EU, Hrvatska će, uz navedene izuzetke, nastaviti s daljnjim usklađivanjem zakonodavstva i jačanjem svoje administrativne sposobnosti. Aktivnosti i mjere koje Hrvatska u tom smislu planira poduzeti opisane su u nastavku stajališta.

III.a. Neizravno oporezivanje

Porez na dodanu vrijednost (PDV). Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu EU vezanu za PDV. Područja u kojima odstupa od pravne stečevine EU Republika Hrvatska uskladiti će donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama postojećega Zakona o PDV-u do kraja IV. kvartala 2008. godine, te naknadnim usklađivanjem s pravnom stečevinom EU s danom pristupanja EU, osim izuzeća i prijelaznih razdoblja koje su detaljno obrazložena u nastavku.

Do kraja IV kvartala 2008. godine, Republika Hrvatska će izmjenama i dopunama postojećeg Zakona o PDV-u uskladiti slijedeća područja s odredbama Direktive 2006/112/EZ:

- propisati oporezivanje nekretnina prije prvog nastanjenja;
- propisati oslobođenje od PDV-a za isporuke građevina i zemljišta na kojem se nalaze, nekretnine, osim isporuka prije prvog nastanjenja, uz mogućnost opcije za oporezivanje;
- ukinuti odredbe o paušalnom oporezivanju 30% troškova sredstava za osobni prijevoz i 70% troškova reprezentacije i umjesto toga propisati ograničenje prava na odbitak

pretporeza za navedene troškove koji nisu u cijelosti poslovni troškovi;
definirati isporuke uzoraka i poklona male vrijednosti kao isporuke koje ne podliježu oporezivanju;

propisati mjesto oporezivanja prema sjedištu poduzeća primatelja za telekomunikacijske usluge, elektroničke usluge, usluge emitiranja radija i TV te usluge pristupa do, i prijevoza ili prijenosa putem sustava za distribuciju plina i električne energije;

definirati poreznu osnovicu kod uvoza na način da su u nju uključeni svi troškovi do prvog mjesta odredišta u skladu s odredbom članka 86. Direktive 2006/112/EZ;

propisati porezno oslobođenje bez prava na odbitak pretporeza za: javne poštanske usluge; isporuke ljudske krvi, organa i majčinog mlijeka, usluge zubnih tehničara; usluge nezavisnih skupina osoba koje pružaju svojim članovima; privatnu nastavu učitelja; usluge i isporuke neprofitnih organizacija svojim članovima u zamjenu za članarinu; usluge vezane uz sport i tjelesni odgoj koje obave neprofitne organizacije, usluge i isporuke obavljene od strane neprofitnih organizacija i javnih ustanova u svezi s organiziranjem humanitarnih priredbi; djelatnost javnog radija i TV; poštanske marke, klasične igre na sreću – lutrija, sportska prognoza, loto i sl; isporuke neizgrađenog zemljišta, osim građevinskog; za financijske usluge bez obzira tko ih obavlja te djelomično uskladiti ostala oslobođenja s pravom na odbitak pretporeza;

propisati porezno oslobođenje pri uvozu ribe u luke; uskladiti ostala porezna oslobođenja pri uvozu dobara na način da budu kompatibilna s oslobođenjima od plaćanja carine;

ukinuti oslobođenje za uvoz doniranih dobara te oslobođenje za uvoz dobara koja se plaćaju iz primljenih inozemnih novčanih donacija;

propisati oslobođenje za isporuke, preinake, popravak, održavanje, zakup i dr. usluge za brodove koji plove na otvorenom moru te za isporuke dobara za snabdijevanje tih brodova;

propisati oslobođenje za isporuke, preinake, popravak, održavanje, zakup zrakoplova koji lete na međunarodnim linijama, kao i isporuke goriva i opskrbe za te zrakoplove; ukinuti porezno oslobođenje s pravom na odbitak pretporeza za: usluge i isporuke obavljene ino-poduzetnicima koji obavljaju pomorski, zračni i riječni prijevoz;

ukinuti porezno oslobođenje za isporuke dobara i usluga u tuzemstvu koje se plaćaju iz inozemnih novčanih donacija; brisati uvjet devizne naplate kod izvoza;

- propisati poseban postupak za oporezivanje rabljenih stvari, umjetnina, zbirki i antikviteta;
- propisati oslobođenje od PDV-a za izvoz dobara u putničkom prometu za putnike koji nemaju prebivalište niti boravište na području Republike Hrvatske.

Također, Republika Hrvatska uskladit će odredbe Zakona o PDV-u u svezi s povratom PDV-a inozemnim poduzetnicima u skladu s odredbama članka 171. Direktive 2006/112/EZ i Direktive 86/560/EEZ do kraja IV kvartala 2008. godine.

Najkasnije s danom stupanja u članstvo EU, Republika Hrvatska će:

- uključiti slobodne zone u područje Republike Hrvatske na kojem se primjenjuje Zakon o PDV-u,
- ukinuti porezno oslobođenje za isporuke dobara i usluga samostalnih umjetnika,
- propisati da je mjesto oporezivanja za plin i električnu energiju koja se isporučuje putem sustava za distribuciju preprodavateljima, mjesto gdje je sjedište odnosno prebivalište ili uobičajeno boravište preprodavatelja,
- ukinuti stopu od 10% na ugostiteljske usluge u okviru pansiona i polupansiona,
- za obveznike koji PDV plaćaju prema naplaćenim naknadama propisati pravo na odbitak pretporeza u razdoblju kada prime račun i isporuku,

- propisati posebne postupke za oporezivanje turističkih agencija isto kao i poseban postupak za oporezivanje investicijskog zlata
- uskladiti odredbe Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz domovinskog rata (NN 174/04, 92/05, 02/07, 107/07) u dijelu koji se odnosi na carinske i porezne olakšice.

Odredbe koje se odnose na ubiranje PDV-a u uvjetima Zajedničkog tržišta, Republika Hrvatska će prenijeti u Zakon o PDV-u s danom pristupanja EU.

Republika Hrvatska ističe da je tijekom pregovora o pristupanju Svjetskoj trgovinskoj organizaciji preuzela obvezu o uvođenju nulte stope PDV-a na kino ulaznice. Ova je obveza dio međunarodnih obveza Republike Hrvatske i jednoznačno je navedena u Protokolu o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškome ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (NN-MU 13/00). U skladu s tim, Zakonom o PDV-u propisano je da se usluge javnog prikazivanja filmova oporezuju stopom od 0%. Republika Hrvatska izražava svoje očekivanje da će se ovo pitanje rješavati u kontekstu razrješavanja ostalih razlika koje postoje između obveza Republike Hrvatske utvrđenih Protokolom o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškome ugovoru i obveza koje proizlaze iz usklađivanja s pravnom stečevinom EU.

U primjeni Direktive 2006/112/EZ Republika Hrvatska postavlja zahtjev za sljedeća izuzeća i prijelazna razdoblja:

Prijelazno razdoblje za oporezivanje građevinskog zemljišta

Republika Hrvatska postavlja zahtjev za prijelaznim razdobljem za potpunu primjenu Direktive 2006/112/EZ vezano za oporezivanje građevinskog zemljišta na način da Republika Hrvatska traži primjenu oslobođenja od PDV-a s pravom na odbitak pretporeza za transakcije s građevinskim zemljištem na rok od šest godina od dana pristupanja EU.

Obrazloženje. Prema odredbi članka 2. Direktive 2006/112/EZ, predmet oporezivanja jesu isporuke dobara koje obave porezni obveznici uz naknadu na području države članice. Građevinsko zemljište se oporezuje PDV-om, uključujući i ono na kojem se nalazi nekretnina. Isporuke zemljišta koje nije građevinsko oslobođene su PDV-a, bez prava na odbitak pretporeza, u skladu s odredbom članka 135. Direktive. Prema odredbi članka 3. Zakona o PDV-u (Narodne novine, broj 47/95 do 76/07), zemljište (poljoprivredno, građevinsko, izgrađeno ili neizgrađeno) nije predmet oporezivanja PDV-om.

Uvođenjem oporezivanja građevinskog zemljišta standardnom stopom koja iznosi 22%, došlo bi do povećanja cijena građevinskog zemljišta, a kao posljedica toga i cijena nekretnina koje kupuju krajnji potrošači (stanovi, poslovni prostori za poduzetnike koji obavljaju oslobođene isporuke bez prava na odbitak pretporeza). Istovremeno, u Hrvatskoj je već niz godina prisutan uzlazni trend u kretanju cijena nekretnina koji rezultira sve nepovoljnijim omjerom između visine prosječne plaće i cijene četvornog metra stana. Međunarodne usporedbe pokazuju da je broj četvornih metara stana koje može kupiti prosječna plaća u Hrvatskoj sve manji – tj. dostupnost četvornih metara stana prosječnom hrvatskom građaninu je sve manja. Povećanje cijene stanova, koje bi uslijedilo zbog povećanja cijena građevinskog zemljišta, učinilo bi tu dostupnost još manjom. Za očekivati je da će se i u nadolazećim godinama pritisak na rast cijena nekretnina nastaviti između ostalog i zbog rastuće potražnje iz inozemstva. Republika Hrvatska stoga smatra da je u ovom trenutku važno izbjeći dodatne izvore pritiska na rast cijena nekretnina. U skladu s tim Republika Hrvatska postavlja gore navedeni zahtjev za prijelaznim razdobljem.

Prijelazno razdoblje za primjenu nulte stope PDV-a

Republika Hrvatska postavlja zahtjev za prijelaznim razdobljem za primjenu stope od nula posto u trajanju od šest godina od dana pristupanja EU tijekom kojega bi se osigurali uvjeti za ukidanje stope od nula posto odnosno njenu zamjenu sniženom ili redovnom stopom PDV-a za slijedeća dobra i usluge:

- sve vrste kruha,
- sve vrste mlijeka (kravlje, ovčje, kozje), koje se stavlja u promet pod istim nazivom u tekućem stanju, svježe, pasterizirano, homogenizirano, kondenzirano (osim kiselog mlijeka, jogurta, kefira, čokoladnog mlijeka i drugih mliječnih proizvoda), nadomjestak za majčino mlijeko,
- knjige stručnog, znanstvenog, umjetničkog, kulturnog i obrazovnog sadržaja, udžbenike za pedagoški odgoj i obrazovanje za osnovno, srednje i visoko obrazovanje, otisnute na papiru ili na drugim nositeljima teksta, uključivo i CD-ROM, video kasetu i audio kasetu,
- lijekove određene Odlukom o utvrđivanju Liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje,
- znanstvene časopise.

Obrazloženje. Najznačajniji razlozi zbog kojih Republika Hrvatska postavlja zahtjev za prijelaznim razdobljem, tijekom kojeg namjerava nastaviti oporezivati gore navedena dobra (čl. 10.a Zakona o PDV-u) nultom stopom, povezani su s mnogobrojnim negativnim učincima koje bi izazvalo povećanje cijena uzrokovano usklađivanjem s Direktivom 2006/112/EZ.

Ukidanje nulte stope znači povećanje cijena roba za koje se ukida nulta stopa. Stvarno povećanje cijena u trenutku ukidanja nulte stope i uvođenja stope koja je sukladna odredbama Direktive 2006/112/EZ ovisi o visini stope koja se uvodi, ali i o elastičnosti potražnje za proizvodima koji se sada oporezuju nultom stopom.

U slučaju kruha, mlijeka, lijekova i djelomično knjiga radi se o proizvodima s neelastičnom potražnjom koji se moraju kupiti neovisno o cijeni zbog čega će povećanje cijena ovih proizvoda biti jednako visini novouvedene stope. Procjene nezavisnih stručnjaka ukazuju da bi ukidanje nulte stope uzrokovalo trenutčan rast cijena za oko 1,45 postotnih bodova. Ukidanje nulte stope bi stoga stvorilo dodatani pritisak na rast opće razine cijene. Istovremeno, zbog kontinuiranog rasta cijena energenata na svjetskom tržištu već se nalazimo u razdoblju značajno bržeg rasta inflacije nego što je to bio slučaj u proteklom srednjoročnom razdoblju. Razina cijena energenata na svjetskom tržištu nalazi se na povijesnom maksimumu i u ovom trenutku još nije moguće u potpunosti sagledati i predvidjeti ukupne posljedice već dosegnute razine cijena energenata, niti ocijeniti inflatorne učinke kretanja cijena energenata u nadolazećim godinama.

Osim porasta cijena energenata, jačanju ukupnih inflatornih pritisaka pridonose rast cijena sirovina na svjetskom tržištu isto kao i globalni poremećaji u odnosu ponude i potražnje za poljoprivrednim proizvodima. Smatramo stoga da je dodatani pritisak na rast cijena, koji bi

nastao zbog usklađivanja s pravnom stečevinom EU, potrebno odgoditi do kraja prijelaznoga razdoblja.

Proizvodi koji se danas oporezuju nultom stopom čine oko 6,8% potrošnje svih domaćinstava u Hrvatskoj. Međutim, u slučaju domaćinstava s nižim standardom, proizvodi koji se danas oporezuju nultom stopom čine oko 10% njihove potrošnje što se u slučaju kruha i mlijeka penje i do 18%. Hrvatski građani nižeg životnog standarda, među kojima se nalazi i velik broj osoba koje su u taj položaj došle zbog posljedica ratnih razaranja, uključujući i izbjeglice iz regije koje su svoj novi dom našle u Hrvatskoj, troše relativno značajan dio svog dohotka na proizvode koji se danas nalaze na nultoj stopi. Procjene nezavisnih stručnjaka ukazuju da bi u slučaju stanovnika s nižim životnim standardom ukidanje nulte stope značilo povećanje izdataka za osobnu potrošnju za oko 2,3%. Ovaj podatak mjeri trenutačan pad životnog standarda za siromašnije slojeve stanovništva. Smatramo stoga da je nužno šestogodišnje prijelazno razdoblje tijekom kojeg će se zbog očekivanog gospodarskog rasta stvoriti uvjeti da hrvatski građani s nižim životnim standardom jednostavnije podnesu teret porasta izdataka za ove proizvode.

Dodatno, u slučaju lijekova rast njihovih cijena uzrokovao bi dodatan poremećaj u financijskoj stabilnosti i likvidnosti zdravstvenog sustava. Smatramo stoga nužnim da se prijelaznim razdobljem osigura prostor za djelotvornu provedbu planiranih reformi koje će stabilizirati ukupno financijsko stanje zdravstvenog sustava kako bi on bio u stanju podnijeti teret povećanja cijena lijekova.

Nadalje, u slučaju knjiga i znanstvenih časopisa zahtjev za prijelaznim razdobljem je utemeljen na kulturološkim razlozima, ali i značaju koje znanost i obrazovanje imaju u ostvarivanju ciljeva Lisabonske agende, jačanju konkurentnosti gospodarstva Europske unije kao cjeline i hrvatskog gospodarstva unutar njega. Dostupnost knjige jedan je od najvažnijih jamaca trajnog očuvanja kulturnog identiteta i jezika svakog naroda, a što je posebno značajno za brojčano mali narod kao što je to hrvatski narod. Istovremeno, kulturna različitost je ujedno i jedna od temeljnih vrijednosti koje njeguje i potiče sama EU.

Za očekivati je da će usklađivanje s pravnom stečevinom EU rezultirati u porastu cijena knjige što bi moglo imati negativne učinke na dostupnost knjige uključujući i udžbenike, knjige i časopise koji se koriste u obrazovnom i znanstvenom procesu. Smanjivanje dostupnosti knjige prijetnja je očuvanju hrvatskog kulturnog identiteta i jezika koji su također i temeljna sastavnica europske kulturne baštine. Smatramo stoga da šestogodišnje prijelazno razdoblje predstavlja primjereno razdoblje u kojem će jačanje ukupne gospodarske snage hrvatskih građana omogućiti usklađivanje s pravnom stečevinom EU u području poreznog tretmana knjige bez negativnih učinaka na dostupnost knjige, kulturni identitet i stvaralaštvo na hrvatskome jeziku.

Prijelazno razdoblje za primjenu nulte stope PDV-a

Republika Hrvatska postavlja zahtjev za prijelaznim razdobljem za primjenu stope od nula posto u trajanju od deset godina od dana pristupanja EU za proizvode koji se kirurškim putem ugrađuju u ljudsko tijelo (implantati) te ostale medicinske proizvode za nadomještanje tjelesnog oštećenja ili nedostataka iz Pravilnika o ortopedskim i drugim pomagalima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Tijekom spomenutog razdoblja od deset godina osigurat će se uvjeti za ukidanje stope od nula posto odnosno njenu zamjenu sniženom ili redovnom stopom PDV-a.

Najznačajniji razlozi zbog kojih Republika Hrvatska postavlja zahtjev za prijelaznim razdobljem za primjenu nulte stope u oporezivanju gore navedenih proizvoda povezani su s negativnim učincima koje će povećanje cijena uzrokovano usklađivanjem s Direktivom 2006/112/EZ imati na životni standard osoba s posebnim potrebama, osoba s tjelesnim oštećenjima i nedostacima, uključujući i hrvatske ratne vojne i civilne invalide iz Domovinskog rata.

Imajući u vidu prirodu i namjenu proizvoda koji služe za nadomještanje tjelesnih nedostataka i oštećenja može se zaključiti da se radi o proizvodima s potpuno neelastičnom potražnjom. Osobe koje koriste ove proizvode na to su prisiljene djelovanjem 'više sile' i u odlučivanju o nabavi proizvoda za koje se ovdje traži prijelazno razdoblje nemaju izbora - jednostavno ih moraju nabaviti. Povećanje porezne stope prenijet će se stoga u cijelosti u porast cijena ovih proizvoda i u konačnici imati izrazito negativne posljedice za životni standard osoba koje su prisiljene koristiti ove proizvode.

Istovremeno, značajan broj osoba koje su prisiljene koristiti medicinske proizvode za koje se ovdje traži prijelazno razdoblje za usklađivanje s Direktivom 2006/112/EZ jesu hrvatski ratni vojni invalidi i civilni invalidi iz Domovinskog rata. Invalidnost tih osoba izravna je posljedica agresije na Republiku Hrvatsku i Republika Hrvatska stoga ima trajnu zadaću olakšati im svakodnevni život i integraciju u društvo.

U Republici Hrvatskoj ukupno je registrirano 45.050 ratnih vojnih invalida, od kojih njih 10.383 ima 50 postotni ili veći stupanj invaliditeta. Status civilnog invalida rata ima 2.588 osoba. Njihov status reguliran je Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata (NN 33/92).

Republika Hrvatska se uspješno obranila od agresije i duguje trajno poštovanje spram onih koji su u toj borbi stradali ili ostali invalidi. Republika Hrvatska stoga smatra da je desetogodišnje prijelazno razdoblje primjeren vremenski okvir u kojem će Republika Hrvatska uspjeti u cijelosti sanirati posljedice rata i ratne agresije te stvoriti sve ekonomske i socijalne preduvjete potrebne za povećanje poreznog opterećenja na ove vrlo osjetljive proizvode.

Trajno izuzeće za prag za registraciju poreznih obveznika

Republika Hrvatska postavlja zahtjev za izuzećem od primjene Direktive 2006/112/EZ vezano za propisani prag za registraciju poreznih obveznika (čl. 285, st. 1. Direktive), na način da prag za registraciju poreznih obveznika u Republici Hrvatskoj iznosi 12.000 EUR.

Obrazloženje. Prag za registraciju poreznih obveznika propisan odredbama članka 285. Direktive 2006/112/EZ iznosi 5.000 EUR. U Republici Hrvatskoj prema odredbi članka 22. Zakona o PDV-u prag trenutno iznosi približno 11.675 EUR. Značajno snižavanje praga i eventualna primjena praga od 5.000 EUR izazvala bi značajne poteškoće u organizacijsko tehničkom funkcioniranju Porezne uprave isto ako i značajan porast troškova ubiranja PDV-a kako na strani Porezne uprave tako i na strani poreznih obveznika. U skladu s tim procjenjujemo da bi troškovi ubiranja poreza bili značajno veći od eventualno ostvarenih poreznih prihoda.

Prema podacima Porezne uprave, u slučaju smanjenja praga za registraciju na 5.000 EUR koliko je propisano člankom 285. Direktive 2006/112/EZ, ukupan broj poreznih obveznika

povećao bi se za više od 15.500 obveznika ili više od 10%. Istovremeno, najveći dio tog povećanja broja obveznika bi se odnosio na porezne obveznike – fizičke osobe. Broj poreznih obveznika - fizičkih osoba povećao bi se za više od 14.500 osoba što je jednako povećanju za više od 17%. Smanjivanje praga bi u velikoj mjeri u porezno-tehničkom smislu otežalo ubiranje PDV-a. Došlo bi do znatnoga povećanja broja poreznih obveznika – fizičkih osoba koje bi se po sili zakona morale registrirati za PDV, a ostvaruju zapravo neznatne primitke od oporezivih isporuka. Smanjenje praga za registraciju uzrokovalo bi značajno angažiranje porezne uprave, rast troškova ubiranja poreza ali i porast troškova poreznih obveznika vezanih uz plaćanje poreza. S druge strane, ukupan rezultat povećanih troškova naplate bi bio zanemarivo nizak iznos ubranog poreza. Istovremeno, ovo bi značilo da djelatnici Porezne uprave angažirani na praćenju malih obveznika - s vrlo niskim poreznim obvezama, nisu angažirani na poslovima koji imaju značajno veće porezne učinke. Značajno povećanje broja poreznih obveznika koje bi u dijelu poreznih obveznika - fizičkih osoba izazvalo snižavanje praga može stoga negativno djelovati na ukupnu kvalitetu naplate PDV-a. Republika Hrvatska stoga smatra da postoje uvjerljivi argumenti vezani uz administrativnu učinkovitost primjene PDV-a koji opravdavaju zahtijev za trajno višim pragom za registraciju. Istovremeno, sličan problem postoji i u drugim državama članicama te Republika Hrvatska postavlja zahtijev za njegovim rješavanjem na način na koji je on riješen i u drugim državama članicama, a sukladno relevantnim odredbama Direktive.

Izuzeće za međunarodni prijevoz putnika

Republika Hrvatska postavlja zahtijev za oslobođenjem od PDV-a s pravom na odbitak pretporeza za međunarodni prijevoz putnika (cestovni, željeznički, zračni, pomorski i riječni) za razdoblje dok god se takvo izuzeće primjenjuje u bilo kojoj državi članici, kao što je predviđeno člancima 375. do 390. Direktive 2006/112/EZ, a do usvajanja konačnih postupaka oporezivanja u skladu s odredbom članka 393. iste Direktive.

Obrazloženje. Obveza oporezivanja međunarodnog prijevoza putnika svim vrstama prijevoza izazvala bi znatne poteškoće u naplati PDV-a i to prije svega zbog porezno-tehničkih razloga. Radi se u prvom redu o tehničkoj nemogućnosti utvrđivanja dionice puta u tuzemstvu i s tim povezanog obračuna PDV-a na tu dionicu puta (npr. za zračni, riječni ili pomorski prijevoz). Gotovo jednak problem postoji u uvjetima Jedinstvenog tržišta koje ne poznaje fizičke granice među državama što dodatno onemogućuje tehničko utvrđivanje dionice puta u tuzemstvu. Kako se ovdje radi o problemu s kojim se susreću sve države članice Republika Hrvatska smatra primjerenim rješavanje ovog problema na način na koji je on riješen i u drugim državama članicama zbog čega i postavlja zahtijev za ovim izuzećem.

Prijelazna razdoblja za porezne povlastice hrvatskih branitelja

Republika Hrvatska postavlja zahtijev za prijelaznim razdobljima do pune primjene Direktive 2006/112/EZ vezano uz oslobođenja od plaćanja PDV-a pri nabavi osobnih automobila:

- u trajanju od četiri godine od dana pristupanja u članstvo za supružnike, punoljetnu djecu i roditelje smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih branitelja;
- u trajanju od šest godina od dana pristupanja u članstvo za hrvatske ratne vojne invalide druge, treće i četvrte skupine oštećenja organizma, čija invalidnost ima za posljedicu oštećenje vida ili ekstremiteta.

Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (NN 174/04, 92/05, 02/07, 107/07) propisano je oslobođenje od plaćanja trošarine na automobile i poreza na dodanu vrijednost pri uvozu automobila za supružnike, punoljetnu djecu i roditelje smrtno stradalih,

zatočenih i nestalih branitelja. Ovo je pravo jednokratno, što znači da ga spomenute kategorije osoba mogu koristiti samo jedan put.

Raspoloživi podaci Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti u čijoj se nadležnosti nalazi praćenje provedbe Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata pokazuju da u Republici Hrvatskoj postoji 15 303 korisnika ovog prava i to: obitelji umrlog hrvatskog ratnog vojnog invalida 45 korisnika; obitelji poginulog hrvatskog branitelja 14.675 korisnika te obitelji zatočenog/nestalog hrvatskog branitelja 583 korisnika.

Osobni gubitak obitelji čiji su pripadnici poginuli, zatočeni ili nestali tijekom Domovinskog rata je nenadoknadiv. U velikom broju slučajeva radi se o gubitku osoba koje su bile nositelji domaćinstva i o kojima je ovisio gospodarski boljitak ovih obitelji. Republika Hrvatska ima zadaću olakšati život ovih obitelji i pomoći im da jednostavnije osiguravaju svoju egzistenciju. Jedan od načina na koji Republika Hrvatska ispunjava svoju zadaću spram obitelji ubijenih i nestalih/zatočenih branitelja jest i jednokratno porezno oslobođenje pri nabavci automobila. Republika Hrvatska smatra da je četverogodišnje prijelazno razdoblje primjeren rok za zadržavanje ove povlastice i stoga što će u tom razdoblju punoljetnost ostvariti i ona maloljetna djeca čiji su roditelji poginuli, zatočeni/nestali tijekom završnih operacija oslobađanja okupiranih područja Republike Hrvatske. Ostvarivanjem ovog prijelaznog razdoblja osigurat će se jednaka prigoda korištenja ove povlastice za sve osobe koje na nju imaju pravo.

Hrvatski ratni vojni invalidi druge, treće i četvrte skupine imaju, pri nabavci automobila, pravo na oslobođenje od plaćanja trošarina na automobile i poreza na dodanu vrijednost u postotku koji odgovara stupnju njihove invalidnosti svakih pet godina. Hrvatski ratni vojni invalidi druge skupine imaju 100 postotno oštećenje organizma i u skladu s tim ostvaruju pravo na oslobođenje od plaćanja trošarine i poreza na dodanu vrijednost u 100 postotnom iznosu. Hrvatski ratni vojni invalidi druge skupine imaju oštećenje organizma od 90 posto i u skladu s tim ostvaruju pravo na 90 postotno oslobođenje. Hrvatski ratni vojni invalidi treće skupine imaju 80 postotno oštećenje organizma i u skladu s tim ostvaruju pravo na oslobođenje od trošarina i poreza na dodanu vrijednost u visini od 80 posto ukupne porezne obveze.

Ukupan broj osoba koje temeljem Zakona o pravima hrvatskih branitelja imaju pravo na nabavku automobila svakih pet godina uz korištenje porezne povlastice jest 1.665 od čega druga skupina broji 385 osoba, treća skupina 407 osoba, a četvrta skupina 873.

Polazeći od obveze Republike Hrvatske da skrbi za hrvatske ratne vojne invalide - čija je invalidnost posljedica sudjelovanja u obrani od agresije na Republiku Hrvatsku – Republika Hrvatska smatra da je šestogodišnje prijelazno razdoblje primjeren rok za zadržavanje ove porezne povlastice. Očekujemo da će tijekom ovog razdoblja, zbog očekivanog gospodarskog rasta i daljnjeg razvoja hrvatskog gospodarstva, značajno poboljšati životni standard svih hrvatskih građana, čime će se stvoriti uvjeti za ukidanje ove povlastice.

Republika Hrvatska ističe da postojeća prava na porezna oslobođenja u slučaju obitelji smrtno stradalih, zatočenih i nestalih branitelja, kao i hrvatskih ratnih vojnih invalida uključuju pravo na oslobođenje od poreza na dodanu vrijednost, za koje se ovdje traži prijelazno razdoblje, isto kao i pravo na oslobođenje od trošarina na automobile. Trošarine na automobile dio su nacionalnih trošarina i nisu predmet usklađivanja s pravom stečevinom EU. U slučaju da tijekom trajanja prijelaznog razdoblja dođe do harmonizacije trošarina na automobile na razini

Europske Unije, Republika Hrvatska očekuje da će gore navedene kategorije osoba zadržati pravo na oslobođenje od plaćanja trošarina na način kako je to danas propisano nacionalnim zakonodavstvom.

Trajno izuzeće za oporezivanje vjerskih zajednica

Republika Hrvatska postavlja zahtjev za trajnim izuzećem od odredbi Direktive 2006/112/EZ vezano za primjenu oslobođenja od plaćanja PDV-a za nabavu predmeta koje vjerske zajednice primaju od vjerskih zajednica iz drugih država, te drugih stranih pravnih i fizičkih osoba, a koje vjerskoj zajednici te svećenicima i drugim vjerskim službenicima služe za obavljanje vjerskih poslova.

Obrazloženje. Odredbom članka 17. stavak 7. Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica (NN 83/02) propisana je primjena oslobođenja od plaćanja PDV-a za uvoz predmeta koje vjerske zajednice primaju od vjerskih zajednica iz drugih država te drugih stranih pravnih i fizičkih osoba, a koje vjerskoj zajednici te svećenicima i drugim vjerskim službenicima služe za obavljanje vjerskih poslova. Republika Hrvatska poklanja izuzetno veliku važnost suradnji sa svim vjerskim zajednicama koje djeluju na njenom području. Tijekom Domovinskog rata uništeno je ukupno 1313 sakralnih objekata. Kako bi se izgradili potrebni sakralni objekti u Hrvatskoj uzimajući u obzir gore navedene činjenice te gospodarske prilike, potrebno bi bilo najmanje 50 (pedeset) godina intenzivne gradnje. Putem ovakvih donacija predmeta iz stranih država, mnogi su od ovih objekata obnovljeni i stavljeni u funkciju. Republika se Hrvatska snažno zalaže za pravo svakog svog građanina da zadovolji svoje vjerske potrebe i smatra da je potrebno trajno zadržati oslobođenje od plaćanja poreza na dodanu vrijednost za predmete koje vjerske zajednice primaju od vjerskih zajednica iz drugih država.

Trošarine. Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu EU vezanu za trošarine. Područja u kojima odstupa od pravne stečevine EU Republika Hrvatska djelomično će uskladiti donošenjem novoga Zakona o trošarinama do kraja IV. kvartala 2008. godine, te u potpunosti uskladiti naknadnim postupnim usklađivanjem s pravnom stečevinom EU, osim za područja za koja traži prijelazna razdoblja.

Spomenutim Zakonom djelomično će se uskladiti hrvatski trošarinski sustav sa sustavom pravne stečevine EU jer će definirati odredbe trošarinskog obveznika, nastanka obveze obračunavanja trošarine, sustav odgode plaćanja trošarine, kretanja trošarinskih proizvoda, povrata plaćene trošarine, oslobođenja od plaćanja trošarine, općih uvjeta rada trošarinskih skladišta, instrumenata osiguranja plaćanja trošarine i oslobođenih korisnika.

Ostale odredbe iz Direktive 92/12/EEZ, a koji se odnose na promet između država članica EU, Republika Hrvatska prenijet će postupno u hrvatsko zakonodavstvo izmjenama i dopunama novoga Zakona i primijeniti do dana pristupanja EU.

Alkohol i alkoholna pića. U pogledu usklađivanja oporezivanja trošarinama alkohola i alkoholnih pića (Direktive 92/83/EEZ, 92/84/EEZ i Uredba 3199/93/EK) Hrvatska će u novi trošarinski Zakon do IV. kvartala 2008. uvesti definiciju predmeta oporezivanja prema Direktivi 92/83/EEZ i prema oznakama kombinirane nomenklature Carinske tarife, uvesti pojam predmeta oporezivanja međuproizvoda i ostalih pića dobivenih vrenjem, osim vina i piva, te sniziti prag oporezivanja učešća alkohola u alkoholnim pićima sa sadašnjih 2% vol. na ono koje prelazi 1,2% vol. Bezalkoholno pivo više neće biti predmet oporezivanja trošarinama na alkohol i alkoholna pića. Također, Hrvatska će uvesti institut malih

proizvođača vina i malih proizvođača rakije, propisati porezne osnovice za naplatu trošarine sukladno odredbama Direktive 92/83/EEZ te će uključiti sva izuzeća (oslobođenja) od plaćanja trošarina na alkohol i alkoholna pića predviđena Direktivom 92/83/EEZ i člankom 23. Direktive 92/12/EEZ.

Duhanski proizvodi. Hrvatska će do IV. kvartala 2008. u novi Zakon o trošarinama uvesti dvokomponentni sustav posebnih poreza na sve skupine cigareta. Uz postojeći specifični posebni porez uvesti će i proporcionalni (*ad valorem*) posebni porez koji će se obračunavati u odnosu na maloprodajnu cijenu cigareta.

Uvest će se definicija najprodavanije cjenovne kategorije (*MPPC*, na engleskome jeziku: *Most Popular Price Category*), te minimalni iznos posebnog poreza na cigarete koje se prodaju po maloprodajnoj cijeni nižoj od cijene najprodavanije kategorije. Isto tako, definicije, predmet oporezivanja i porezna osnovica uskladit će se s definicijama iz pravne stečevine EU.

Fiskalno označavanje duhanskih proizvoda nadzornim markicama zadržat će se i u novim zakonskim propisima. Zakonom će se definirati trenutak nastanka porezne obveze kao trenutak puštanja u potrošnju.

Prijelazno razdoblje za oporezivanje cigareta

U pogledu usklađivanja s Direktivama 95/59/EZ (članak 16.), 92/79/EEZ (članak 2.) i 2002/10/EZ (izmjena članka 2. Direktive 92/79/EEZ) Republika Hrvatska postavlja zahtjev za prijelaznim razdobljem. Zahtijeva se prijelazno razdoblje za svaku skupinu cigareta, u trajanju od šest godina od dana pristupanja EU, za postupno dostizanje minimalne visine trošarine od 64 EUR-a na 1.000 komada cigareta i minimalnog udjela posebnog poreza u maloprodajnoj cijeni najprodavanijih cigareta od 57%.

Obrazloženje. Razlozi zbog kojih Republika Hrvatska postavlja zahtjev za gore navedenim prijelaznim razdobljem proizlaze iz negativnih učinaka koje bi izazvalo povećanje cijena potaknuto usklađivanjem s pravnom stečevinom EU. Pritisci na rast cijena zbog usklađivanja s pravnom stečevinom EU nastaju kao posljedica dosezanja minimalno propisane visine i omjera trošarine koje je potrebno provesti za svaku skupinu cigareta.

Najznačajniji negativni učinci porasta cijena duhanskih proizvoda odnose se na porast ilegalne trgovine, porast porezne evazije, ugrožavanje stabilnosti proračuna, kao i ugrožavanje radnih mjesta. Istodobno, povećanje cijena duhanskih proizvoda značilo bi stvaranje dodatnog pritiska na rast opće razine cijena i to u vrijeme kada već postoje mnogobrojni pritisci na ubrzanje inflacije koji su generirani zbivanjima na globalnom tržištu i izvan su dosega ekonomske politike u Republici Hrvatskoj.

Cijene cigareta u državama Jugoistočne Europe s kojima Republika Hrvatska graniči (Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija) danas su znatno niže nego u Hrvatskoj – u prosjeku cigarete u Hrvatskoj danas su skuplje između 100% i 150% u odnosu na te države. Porast maloprodajnih cijena cigareta prouzročen usklađivanjem s pravnom stečevinom EU značajno bi produbio te ionako velike razlike u cijeni, čime bi se dodatno ojačali motivi za nelegalnu trgovinu. Hrvatska već ulaže iznimne napore i sredstva u sprečavanje ilegalne trgovine i krijumčarenja preko svojih granica, jer je i postojeća razlika u cijenama snažan motiv za krijumčarenje.

Opasnost od ilegalne trgovine dodatno je pojačana specifičnim zemljopisnim oblikom Hrvatske i duljinom kopnene i morske granice (kopnena granica s Bosnom i Hercegovinom duga je oko 1.001 km, s Crnom Gorom 23, a sa Srbijom 325 km). Opasnost od povećanja ilegalne trgovine duhanskim proizvodima ne dolazi samo iz zemalja u neposrednom okruženju, već i iz država u široj regiji zbog zemljopisnog položaja Hrvatske na tranzitnom putu od jugoistočne i istočne Europe prema EU. Povećanje razlike u cijenama cigareta u Hrvatskoj i zemljama okruženja dodatno bi potaklo krijumčarenje i izbjegavanje plaćanja trošarina u Hrvatskoj, a od čega se Hrvatska pokušava zaštititi traženjem prijelaznih razdoblja u područjima usklađivanja koja će sigurno rezultirati rastom cijena cigareta.

Hrvatska očekuje da će tijekom prijelaznog razdoblja zbog poboljšanja ekonomskog stanja u susjednim državama doći do smanjivanja cjenovnog jaza kao temeljnog motiva za krijumčarenje. Tijekom zatraženog prijelaznog razdoblja povećat će se sposobnost Hrvatske za učinkovito nadziranje državne granice i sprječavanje krijumčarenja i ilegalne trgovine.

Prihodi od trošarina na duhanske proizvode značajan su izvor proračunskih prihoda – oko 5,5% ukupnih poreznih prihoda od poreza na potrošnju prihodi su od trošarina na duhanske proizvode. Povijesni podaci pokazuju da svaki puta kada su u Hrvatskoj povećavane cijene cigareta – bilo zbog povećanja poreznog tereta, bilo zbog povećanja proizvođačke cijene – došlo je do znatnog pada legalne prodaje te do stagnacije, ili čak apsolutnog pada poreznih prihoda. U trenutku kada proračun mora apsorbirati niz troškova vezanih uz pristupanje EU, te istodobno osigurati stabilizacijsku ulogu fiskalne politike i snižavanje deficita, opasnost i od najmanjeg gubitka proračunskih prihoda ugrožava sposobnost proračuna i fiskalne politike u provedbi tih ciljeva.

Problem rasta cijena cigareta zbog usklađivanja s pravnom stečevinom EU i posljedični gubitak proračunskih prihoda bio je prisutan i u ranijim proširenjima Europske unije – to govore slučajevi pojedinih novih država članica EU. Argumentacija u prilog prijelaznog razdoblja za oporezivanje cigareta bila je na istoj crti kao i argumenti Hrvatske: nagli porast krijumčarenja cigareta, smanjenje proračunskih prihoda, negativni učinak na stopu inflacije i povećanje stope nezaposlenosti. To potvrđuje univerzalnost problema, odnosno važnost prijelaznog razdoblja kao odgovarajućeg rješenja za predvidljivu situaciju.

Usklađivanje s pravnom stečevinom EU znači porast cijena cigareta za 30% i više posto – ovisno o skupini cigareta. Iz već navedenih razloga izvjesne su negativne posljedice po radna mjesta i zaposlenost u duhanskoj i s njom povezanim industrijama. Duhanska industrija u Hrvatskoj zapošljava oko 4.000 osoba i veže na sebe još dodatno 3.000 obitelji u poljoprivrednoj proizvodnji. Proizvodnja duhana u Hrvatskoj odvija se uglavnom na marginalnim pjeskovitim tlima, gdje u kratkom razdoblju ne postoji mogućnost supstitucije drugim poljoprivrednim kulturama bez velikih ulaganja. Ovo znači da usklađivanje s pravnom stečevinom EU u predmetnom segmentu ima i svoje socijalne posljedice, uključujući negativan utjecaj na zaposlenost. Dodatno, negativni trendovi u duhanskoj i s njom povezanim industrijama imaju daljnje negativne učinke na stabilnost proračunskih prihoda, posebno prihoda jedinica lokalne samouprave kroz mogući nagli pad prihoda od poreza na dobit.

Republika Hrvatska zbog svega gore navedenog smatra da je šestogodišnje prijelazno razdoblje primjereno vremensko razdoblje tijekom kojeg će se u Hrvatskoj stvoriti gospodarski i socijalni uvjeti za usklađivanje. Također očekujemo da će se u tom razdoblju

poboljšati gospodarsko stanje u susjednim državama, što će posredno pomoći u umanjivanju negativnih učinaka rasta cijena duhanskih proizvoda.

Energenti i električna energija. U pogledu usklađivanja oporezivanja trošarinama energenata Hrvatska će u novi trošarinski Zakon do IV. kvartala 2008. uvesti predmete oporezivanja sukladno odredbama Direktive 2003/96/EZ, definiranje predmeta oporezivanja prema oznakama kombinirane nomenklature Carinske tarife, definiranje oporezivosti energenata glede njihove namjene (ako služe za pogon ili grijanje), fiskalno označavanje propisanim markerom goriva koje ima sniženu razinu oporezivanja od minimalno propisane ili je bez trošarine (ovisno o namjeni korištenja), oporezivanje goriva kada služi za privatne izletničke brodove ili privatne izletničke letove zrakoplovima, te oslobođenje od plaćanja trošarine na gorivo u standardnim spremnicima komercijalnih vozila koje je nabavljeno u inozemstvu.

Prijelazno razdoblje za oporezivanje energenata

Republika Hrvatska postavlja zahtjev za prijelazna razdoblja za postupno usklađivanje s pravnom stečevinom EU za dostizanje minimalnih razina oporezivanja propisanih Direktivom 2003/96/EZ i to:

- za električnu energiju u trajanju od deset godina od dana pristupanja EU (članak 10. Direktive i Aneks I tablica C) i
- za prirodni plin u trajanju od deset godina od dana pristupanja EU (članci 7, 8, 9. i 15. Direktive i Aneks I, tablice A, B i C).

Obrazloženje:

Električna energija. Električna energija u Republici Hrvatskoj danas nije predmetom oporezivanja. Prijelazno razdoblje je potrebno zbog prilagodbe gospodarstva i ukupnog društva novoj vrsti poreza, kao i zbog mnogobrojnih negativnih ekonomskih učinaka koji bi mogli nastati u slučaju naglog uvođenja ovog poreza.

Električna energija je energent koji izravno utječe na kvalitetu života i životni standard svakog stanovnika Republike Hrvatske. U strukturi osobne potrošnje izdaci za električnu energiju čine približno četiri posto ukupnih izdataka za osobnu potrošnju. Isto tako cijena i dostupnost električne energije u potrebnim količinama utječe na poslovnu sposobnost i konkurentnost svakog poduzetnika. Kao što je poznato, električna energija je energent koji se ne može skladištiti, dok istovremeno normalno funkcioniranje gospodarskog i svakodnevnog života zahtijeva izjednačenost ponude i potražnje za električnom energijom u svakom trenutku. Raspoloživost i odgovarajuća kapacitiranost elektroenergetskih i distribucijskih kapaciteta je stoga nužna pretpostavka pravilnog funkcioniranja ukupnog elektroenergetskog sustava.

Elektroenergetski kapaciteti Republike Hrvatske u značajnoj su mjeri bili oštećeni tijekom Domovinskog rata. Republika Hrvatska je stoga proteklih godina uložila i dalje ulaže značajne napore u obnavljanje elektroenergetskih kapaciteta za proizvodnju, prijenos, distribuciju i opskrbu, s tehnologijom koja je ograničena raspoloživim financijskim sredstvima. Opterećena troškovima obnove, Republika Hrvatska je suočena sa sadašnjim stanjem nedostatnih elektroenergetskih kapaciteta, što nameće potrebu daljnjeg financijskog ulaganja u cilju modernizacije i proširenja elektroenergetskog sustava. Ovakvi izvanredni napori i troškovi s kojima je RH bila suočena tijekom posljednjih godina imaju svoj odraz i u cijeni električne energije. Hrvatska danas ima više cijene električne energije od nekih država

članica. Prosječna cijena električne energije za poslovne svrhe u 2006. godini je iznosila 8,03 eura za 100kWh. Istovremeno, prosječna cijena električne energije za kućanstva je iznosila 7,8 eura za 100kWh.

Sukladno zakonskom okviru, koji je usklađen s odgovarajućim direktivama EU, od 1. srpnja 2008. načelno se otvara u Republici Hrvatskoj tržište električne energije za sve kupce, ali je ipak potrebno određeno vrijeme da to tržište i zaživi. Republika Hrvatska stoga smatra da je potrebno određeno razdoblje za funkcioniranje tržišta električne energije bez dodatnog poreznog opterećenja kako bi se omogućilo da zažive svi očekivani učinci djelotvornog i efikasnog funkcioniranja tržišta.

Republika Hrvatska stoga smatra da je desetogodišnje prijelazno razdoblje primjereno razdoblje tijekom kojeg će se u najvećoj mjeri apsorbirati i stabilizirati ekonomski učinci troškova obnove elektroenergetskih kapaciteta. Republika Hrvatska također smatra da je deset godina primjereno razdoblje tijekom kojeg će jačanje hrvatskog gospodarstva omogućiti da se minimiziraju negativni učinci uvođenja ovog novog poreza kako na funkcioniranje gospodarstva tako i na životni standard stanovništva.

Prirodni plin. U Republici Hrvatskoj prirodni plin nije predmetom oporezivanja te je potrebno prijelazno razdoblje dok se ne uspostavi značajnija uporaba plina na cijelom njezinom području. Prijelazno razdoblje je nužno kako bi se stvorili uvjeti za širu upotrebu plina kao ekološki prihvatljivog energenta i odgodio pritisak na rast opće razine cijena koji će nastati od uvođenja novog oblika poreza tj. trošarine na prirodni plin. Prijelazno je razdoblje potrebno i kako bi se negativni učinci na životni standard stanovništva, koji će nastati zbog povećanja cijena plina, odgodili do trenutka kada će gospodarski rast koji se očekuje tijekom nadolazećih godina osigurati razinu životnog standarda pri kojoj uvođenje trošarina neće imati značajnije negativne posljedice.

Republika Hrvatska ističe da je udio plina u konačnoj potrošnji energije u 2006. iznosio 15,7% dok je udio plina u konačnoj potrošnji u 2000. godini iznosio 15,3 posto. Naime, ukupna konačna potrošnja energije iznosila je u 2006. godini 267,9 Petajoula (PJ), od čega je prirodni plin iznosio 42,1 PJ ili rečenih 15,7%. Istovremeno, u 2000. godini konačna potrošnja energije iznosila je 221,2 PJ, od čega je prirodni plin iznosio 33,8 PJ ili 15,3%. Ovi su udjeli, kako u 2006. tako i u 2000. godini, tek nešto viši od udjela koje Direktiva 2003/96/EZ definira kao donju granicu udjela plina u konačnoj potrošnji ispod koje se plin ne oporezuje trošarinom. Dugoročne projekcije pokazuju da bi udio plina u konačnoj potrošnji mogao rasti, zbog čega Republika Hrvatska provodi opsežan program plinifikacije. Temeljni cilj plinifikacije je promjena strukture konačne potrošnje energije u pravcu ekološki prihvatljivih energenata kakav je upravo plin. U skladu s time, a polazeći od sadašnjeg udjela plina u ukupnoj potrošnji energije, Republika Hrvatska stoga smatra da je potrebno desetogodišnje prijelazno razdoblje od dana stupanja u članstvo tijekom kojega Hrvatska neće oporezivati potrošnju prirodnog plina i tijekom kojega će se osigurati uvjeti za veće sudjelovanje prirodnog plina kao ekološki prihvatljivog energenta u ukupnoj potrošnji energije.

U Republici Hrvatskoj zbog ratnog razdoblja, te posljedično migracije lokalnog stanovništva i nedostatka financijskih sredstava, još nije provedena potrebna razina plinifikacije. Istodobno, sama potrošnja prirodnog plina neposredno je ovisna o izgrađenosti mreže i transportu do

krajnjih potrošača. U tom smislu u tijeku je provedba „Plana razvoja, modernizacije i izgradnje plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske do 2011. godine“, čiji je zadatak dovođenje plina i razvoj sustava distribucije i u južnom dijelu Hrvatske (Lika i Dalmacija). Trenutno uz domaću proizvodnju postoji samo jedan uvozni dobavni pravac za prirodni plin i to iz Ruske Federacije, pa je nužno otvaranje novih dobavnih pravaca za dodatne količine plina, posebice zbog planirane izgradnje novih termoelektrana. Rješavanje ovoga zadatka je u tijeku.

Intenzivnije korištenje plina za zadovoljavanje energetske potrebe kućanstava je iznimno važno i zbog protokola iz Kyota, koji obvezuje Hrvatsku na smanjenje emisije stakleničkih plinova za 5% u razdoblju od 2008. do 2012. u odnosu na referentnu godinu. Ovo je, s obzirom na nisku polaznu emisiju, iznimno težak zadatak i Hrvatskoj su važni svi instrumenti kojima može djelovati u ostvarivanju ovog cilja. Snažnija potrošnja prirodnog plina je jedan od takvih instrumenata između ostalog i stoga što će uvođenje prirodnog plina u veći dio Hrvatske eliminirati uporabu električne energije za grijanje.

Zbog razvoja distribucije plina, te povećanja broja korisnika, kako domaćinstava, tako i gospodarskih subjekata, nužan je prijelazni period u kojem Vlada Republike Hrvatske može intervenirati određivanjem maksimalne cijene plina do ostvarenja odgovarajuće razine konkurencije i tržišta, ali i dostignuća odgovarajuće kupovne moći domaćinstava da ne bi izostao interes za snažnije korištenje plina. Cijena plina u Republici Hrvatskoj ovisna je o cijeni dobave prirodnog plina, te cijeni transporta, koja bi bila dodatno opterećena s novim poreznim opterećenjem - trošarinom.

Zakonom o tržištu plina (Narodne novine, broj 40/2007) propisana je mogućnost intervencije Vlade Republike Hrvatske na tržištu propisivanjem najviše razine cijene plina do 1. kolovoza 2011. godine. Takva mogućnost regulacije cijena uvedena je ponajprije zbog zaštite kupaca, a posebice kućanstava, od monopolističkog stanja u opskrbi plinom i primjenjivat će se do potpunog razvoja tržišta plina i plinskog gospodarstva u Hrvatskoj. Republika Hrvatska smatra da je potrebno prijelazno razdoblje za regulaciju cijena prirodnog plina bez dodatnog poreznog opterećenja, kako bi se osigurala stabilnost na tržištu, stabilnost sustava za nove energetske subjekte i stvorili nužni uvjeti za da svi sudionici mogu koristiti prednosti tržišta pod jednakim uvjetima.

II.b. Izravno oporezivanje

Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu EU vezanu za izravno oporezivanje. Područja u kojima odstupa od pravne stečevine EU vezane za oporezivanje dobiti, u dijelu koji se odnosi na ovo pregovaračko poglavlje, Republika Hrvatska uskladit će izmjenama i dopunama postojećeg Zakona o porezu na dobit do kraja IV. kvartala 2008. godine. Vezano uz porez na dohodak Republika Hrvatska vodit će računa da ne uvede nikakva diskriminirajuća načela suprotna pravnoj stečevini EU.

Odredbe Direktive 2003/48/EZ Republika Hrvatska će uvesti u svoje zakonodavstvo putem Općega poreznoga zakona i provedbenih akata do dana pristupanja EU, te će biti spremna na razmjenu informacija sa državama članicama kao i s ovisnim i pridruženim područjima koja su zatražila primjenu reciprociteta.

Tijekom prijelaznog razdoblja navedenog u Direktivi, Hrvatska će u cijelosti uračunavati porez po odbitku svojim rezidentima koji je odbijen u Austriji, Belgiji i Luksemburgu (kao i u šest ovisnih područja te u pet europskih zemalja izvan EU koje su ugovorile jednake mjere sa Zajednicom – Švicarska, Lihtenštajn, Andora, Monako i San Marino).

Hrvatska će do dana pristupanja EU obavijestiti Europsku komisiju je li potrebno uvrstiti hrvatske subjekte u Dodatak Direktive 2003/48/EZ.

Republika Hrvatska će s ovisnim i pridruženim područjima (Anguilla, Aruba, Djevičansko otočje, Kajmansko otočje, Guernsey, Otok Man, Madeira, Monsterrat, Nizozemski Antili i Jersey) sklopiti bilateralne sporazume do pristupanja EU. S trećim državama: Švicarskom, Andorom, Lihtenštajnom, Monacom i San Marinom, Republika Hrvatska će do dana pristupanja potvrditi Memorandum o suglasnosti i izvijestiti nadležna tijela EU o primjeni ugovora sa Švicarskom, Lihtenštajnom, Monakom, Andorom i San Marinom.

Republika Hrvatska će od dana pristupanja primjenjivati odredbe članka 15. Ugovora o oporezivanju dohotka od štednje između Zajednice i Švicarske o isplati dividendi, kamata i autorskih prava između povezanih trgovačkih društava.

Republika Hrvatska će Rezoluciju Vijeća i predstavnika vlada država članica, sa sastanka Vijeća 1. prosinca 1997. o Kodeksu ponašanja pri oporezivanju poslovanja, preuzeti do kraja IV kvartala 2008. godine.

Hrvatska će s danom pristupanja EU proširiti odredbe Direktive Vijeća 90/434/EEZ od 23. srpnja 1990. o zajedničkom sustavu oporezivanja kod spajanja, razdvajanja, prijenosa imovine i razmjene dionica između društava iz različitih država članica i na transakcije s državama članicama, kako je propisano Direktivom.

Hrvatska će s danom pristupanja preuzeti odredbe Direktive Vijeća 2003/49/EZ o zajedničkom sustavu oporezivanja kamata i autorskih naknada i ukinuti porez po odbitku na isplate kamata i autorskih prava između povezanih društava iz različitih država članica.

III.c. Administrativna suradnja i uzajamna pomoć

Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu EU vezanu uz administrativnu suradnju i uzajamnu pomoć, te će istu preuzeti u hrvatsko zakonodavstvo do kraja IV. kvartala 2008. propisivanjem u Općem poreznom zakonu te donošenjem potrebnih provedbenih akata.

Republika Hrvatska započet će primjenu Uredbe Vijeća br. 1789/2003 o međusobnoj suradnji i razmjeni informacija za PDV kao i Uredbe Vijeća br. 143/2008 od 12. veljače 2008. koja je dopuna Uredbe 1789/2003 o međusobnoj suradnji i razmjeni informacija za PDV, danom pristupanja u članstvo EU.

III.d. Operativni kapacitet i informatizacija

Porezna je uprava spremna za povezivanje na CCN/CSI infrastrukturu koja će biti implementirana i u nadležnosti Carinske uprave sukladno planu implementacije.

U lipnju 2009. godine bit će okončani razvoj i implementacija VIES sustava, i to njegove programske podrške. To znači da će testna primjena biti moguća u jesen/zimu 2008. godine. Podrška za elektroničke transakcije (VES sustav) je predmet PHARE 2006 programa. Početak realizacije (*twinning* i *service contract*) predviđen je za jesen 2008. godine u trajanju od 18 mjeseci.

Kad na razini EU bude definirana funkcionalna i korisnička specifikacija, Hrvatska će pristupiti izradi programske podrške tom sustavu.

U trenutku generiranja prostora za *Tax Inventory* Hrvatske, bit će spremni podaci u obliku kakav bude specificiran u zahtjevu EU.

Uzevši u obzir visok stupanj informatiziranosti Carinske uprave i odgovoran pristup vezan za zahtjeve interoperabilnosti i interkonektivnosti s informacijskim sustavima Europske unije, Carinska uprava osigurati će da Sustav za kontrolu kretanja trošarinske robe (EMCS), te Zajednička komunikacijska mreža/Zajedničko sistemsko sučelje (CCN/CSI) bude razvijeni i implementirani u postojeći informacijski sustav, ne narušavajući pritom postojeću integritetnost. Razvoj ovih sustava podržan je i kroz tehničku i financijsku podršku EU.

Carinska uprava svake godine planira projekte i poslove za slijedeću godinu i na bazi planiranih potrebnih financijskih sredstava ista se planiraju u proračunu za informatiku u Carinskoj upravi. U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2008. godinu (NN 28/08) sredstva planirana za tu namjenu iznose 105.350.000,00 kn. Isto tako na razini Ministarstva financija godišnje se planiraju financijska sredstva za administrativnu prilagodbu fiskalnog sustava Republike Hrvatske u skladu s EU i to upravo za potrebe nepredviđenih okolnosti i financijskih izdataka odnosno potreba razvoja i održavanja informacijskog sustava.

Carinska uprava, prema planu provedbe svakog pojedinog projekta iz područja interoperabilnosti i interkonektivnosti osigurati će kontinuirano prenošenje svih stečenih znanja na ostale carinske službenike kroz Carinski centar za obuku. Jačanjem administrativnih kapaciteta i stvaranjem svih potrebnih preduvjeta osigurati će se puna funkcionalnost svih projekata iz područja interoperabilnosti i interkonektivnosti kako prije tako i nakon ulaska u punopravno članstvo EU.